בס"ד

יוצא לאור ע"י:
בית הוראה מראה כהן
מוסדות מרן ראש הישיבה הגאון רבי שלמה קרליץ שליט"א
בראשות הה"נ מאור כהן שליט"א
הרצליה

מראה כהן

גליון מס': 3 פרשת מטות-מסעי | כ"ו בתמוז תש"פ

משיב כהלכה

מאת מורינו הרב **מאור כהן** שליט"א

הרואה מקום המקדש חייב בקריעה

שאלה: אני תושב הרצליה וב"ה אחרי הסגר שנעשה בשל נגיף הקורונה, הלכתי עם חברי להתפלל ולשפוך שיח בכותל המערבי, ושמעתי שמי שלא ראה את הכותל שלשים יום צריך לקרוע את החולצה, ולומר נוסח מסויים, אשמח אם אפשר לפרט דין זה?

מקור הדין

תשובה: הנה דין זה של הרואה מקום בית המקדש בחורבנו שחייב בקריעה, הוא דין בגמרא מועד קטן (כו.) ונפסק ברמב"ם (פ"ה מתעניות הט"ז) בשאר הראשונים ובשלחן ערוך (סימן תקסא). ואף על פי שבימינו אנו שבחסד ה' עלינו ירושלים נמצאת בשלטון ישראל, מכל מקום בעונותינו הרבים בית המקדש חרב, ושועלים [ישמעאלים] מהלכים בו, ועושים בו כאות נפשם, 'עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה', ושכינת עוזנו מנהמת כיונה מחוץ לביתה, ואין לאף אחד מישראל דריסת רגל בו מפני טומאתם, שבמן הזה כולנו טמאי מתים, והנכנס לשם חייב כרת, לכן נחשב עדיין חורבן וחייב בקריעה. וגם מה שכתב בשו"ת בית מרדכי [פוגלמן ח"א סימן לג] לפטור מקריעה כל הבא אל מקום המקדש מטעמא דבשליטת ישראל, כבר דחהו הגאון רבי עובדיה הדאיה זצ"ל בשו"ת ישכיל עבדי [ח"ח סי' כה, ג], וכן דעת כל גדולי הדורות דאז ודעכשיו.[1]

מתי חל חיוב הקריעה בראיית מקום המקדש

האמת שיש לברר מה נקרא 'הרואה בית מקדש' לענין חיוב הקריעה, האם צריך שיעמוד בהרים שסביב או בגג ישיבת פורת יוסף וכד'

המשך בעמ' הבא -

1. **ואלו** הם הגאון החזון איש, הגר"מ פיינשטיין בשו"ת אגרות משה (ח"ד חאו"ח סי' ע אות יא). הגרי"מ טיקוצינסקי בספרו ארץ ישראל (סימן כב), הג"ר כלפון הכהן זצ"ל בשו"ת שואל ונשאל (חיו"ד ח"ג סי' תג). וכ"מ מדברי הגרשז"א בשו"ת מנחת שלמה (קמא סימן עג) ומדברי הגרח"ז גרוסברג בזר התורה (דיני הרואה סע' ה), ומדברי הגרי"ש אליישיב כאשר הובא בספר אשרי האיש (מועדים סימן עג). וכן דעת מרן זיע"א בספרו חזון עובדיה (אבלות ח"א עמ' רסו וארבע תעניות עמ' תלח והלאה) ובנו מרן הראש"ל הגר"י יוסף בילקוט יוסף (הנד"מ סי' תקסא). וכן כתב הגר"ש וואזנר בשו"ת שבט הלוי (חלק ז סוף סימן עח) ובשו"ת תשובות והנהגות (חלק א סימן שלא) ובמועדים וזמנים (חלק ז סימן רנז), ובשו"ת רבבות אפרים (חלק ג סימן שפה), ובזכרון בצלאל (עמ' קמה). וכן מוכח מתשובות שהשיבו הגר"ח קנייבסקי והגר"נ קרליץ והגר"א נבנצל בקונט' בנתיבות ההלכה (גליון 12 תמוז תשסט). וכ"כ הגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל בספרו בעתה אחישנה (סי' תקסא סע' ב). וכן פסק הגר"י רצאבי בשו"ע המקוצר (רצאבי מועדים סימן קז הלכה ה).

ברית שלום

מאת מרן ראש הישיבה הגאון הגדול
חכם שלום הכהן שליט"א
נשיא מועצת חכמי התורה

הקב"ה חפץ בעמל התורה – התיקון לחורבן הבית

בתלמוד ירושלמי (סנהדרין פ"ד) יש דבר מזעזע! אמר ינאי אילו ניתנה התורה חתוכה לא היתה לרגל עמידה. אמר לפניו רבונו של עולם הודיעני היאך היא ההלכה, אמר לו אחרי רבים להטות, רבו המזכין זכו, רבו המחייבין חייבו, כדי שתהא התורה נדרשת מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, מנין ודגל"ו עלי אהבה. פירושו של דבר, העולם עומד על שלושה רגליים, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, לימוד התורה זהו רגל אחת מרגלי העולם, ועל זה אומר רבי ינאי אילו הייתה התורה ניתנת חתוכה - פסוקה, שהכל ברור ללא ספיקות, לא היה העולם יכול לעמוד. שאמר משה לפני הקב"ה הודיעני מהי ההלכה הברורה, אמר לו הקב"ה, אני איני מבאר לך את ההלכה, אלא אתה תשב ותברר לך את צדדי הספק, מ"ט פנים לטהר ומ"ט פנים לטמא, ואחר כך תכריעו לפי דעת הרבים, ועל זה הביא את הפסוק "ודגלו עלי אהבה", 'ודגלו' גימטריא מ"ט, כאשר אתה מוצא מ"ט פנים לטהר ומ"ט פנים לטמא, זה מראה את האהבה שלך.

אנו מבינים מה כתוב כאן?! אין העולם יכול לעמוד, למה? תורה פסוקה זה לא תורה! זו לא התורה שהקב"ה חפץ בה. **הקב"ה נתן לנו את התורה בכדי שניצור אותה, נבנה אותה, נעמיק בה** ונמצא מ"ט פנים לכאן ומ"ט פנים לכאן, ולזה נתנו לנו י"ג מידות ול"ב מידות שהתורה נדרשת בהם, ויהיה דעות לכאן ולכאן, ואחר כך יש הכרעה לפי הרבים, זו התורה שניתנה לנו, ולא רק בכדי שנדע לעשות או שלא לעשות, וכשאין לומדים כך כביכול אין לעולם קיום.

אני מדבר בזה לאותם אנשים היושבים ועמלים בתורה, מה **הקב"ה דורש מאתנו, צריך לעסוק בתורה, ולהעמיק בכל ענין במקורותיו, לראות מהם דעות הראשונים והאחרונים בזה, ולהבין היטב כל אחד מהי סברתו**, ובמה נחלקו זה על זה. ואמנם אחר כך בכדי לידע מה ההלכה, על האדם לילך אחר הכללים שיש בזה, אך ראשית לכל על האדם לידע מהם יסודות הדברים, ולולא זה אי אפשר לו לאדם לגשת לפסיקת ההלכה. אך מעבר לזה, **הקב"ה חפץ בעמל התורה, עמל שכל תכליתו לידע מהי ההבנה האמתית בתורה, זהו התורה שהקב"ה חפץ בה.**

העלון מוקדש

לעילוי נשמת
זוהרה בת שמחה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

לרפואת
עומרי בן עליזה הי"ו

משיב כהלכה

מאת מורינו הרב **מאור כהן** שליט"א

ויראה ממש את רצפת העזרה, או שמא מספיק מה שרואה את מקום המקדש והיינו הר הבית, הכותל המערבי, ולהבדיל המסגד שעליה, והמעיין בדברי רבותינו הראשונים לא ימצא רמז לזה שכולם סתמו דבריהם כלשון הגמרא והיינו "הרואה בית המקדש בחורבנו".

אלא שבאחרוני זמנינו מצאנו בזה דעות חלוקות לכאן ולכאן, ולענין הלכה אין לנו אלא דברי הפוסקים הסוברים שכל שהגיע לשריד בית מקדשנו בפרט כשרואה את אותה כ'יפה סרוחה (כיפת הזהב מסגד עומר\מסגד אל אקצה) חייב בקריעה, שכן כתב בספר מסעות ירושלים, שהגאון ממונקאטש זצ"ל קרע בראיית הכותל המערבי. וכן מבואר בספר זר תורה ובשו"ת אגרות משה ובשו"ת שואל ונשאל. **וכן כתב מרן זיע"א בחזון עובדיה ובנו מרן הראש"ל שליט"א בילקוט יוסף.** וכן מובא בספר ארחות רבנו (ח"ב עמ' קנה) שבכל הפעמים שהלך הסטייפלר זצ"ל לכותל המערבי היה קורע על יד הכותל גם כשלא ראה את רצפת העזרה, וראה רק את הכותל ולהבדיל את כיפת המסגד.

ושוב ראיתי שכן כתב הבית חדש (סימן תקסא ד"ה מצאתי) בשם ליקוטים וזה לשונו, "כשאדם בא לירושלים ורואה את הקובה [מקום בית התיפלה שלהם, וכמו שכתוב (במדבר כה, ח) "ויבא אחר איש ישראל אל הקובה" אצל זמרי בן סלוא, עיין רש"י שם] וכו' קורע". וזאת משום שראייתם ממחישה את חורבן בית מקדשנו שרואה את השיקוץ השומם שנבנה על מקום המקדש. וכן השיב לשואלו הגר"ח קנייבסקי שליט"א. וכן נהגו ישראל קדושים שמגיעים לכותל קורעים וקוראים כסדר המובא לקמן. ועיין להראי"ה קוק בשו"ת אורח משפט (סימן קלז).

ברוך אומר ועושה

הרואה מקום בית המקדש צריך ג' דברים והם 'ברוך' היינו ברכת דיין האמת (בלי שם ומלכות, ולא כמו שכתב בשו"ת הלכות קטנות (ח"א סי' ריא) שיברך בשם ומלכות), 'אומר' היינו פסוקי צידוק הדין ואמירת מזמור ע"ט שבתהלים, ו'עושה' היינו ההשתחויה והקריעה, [כן כתב הבית חדש (סימן תקסא ס"ד) בשם הליקוטים, וכף החיים (אות ה)].

ולהלכה: הרואה בית המקדש בחורבנו, והוא מקום שנראית כיפת מסגד עומר שנמסר בידי הישמעאלים, וכן הרואה את שריד בית מקדשינו הכותל המערבי, שוחה ואומר: "בית קדשנו ותפארתנו אשר היללוך בו אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה" (ישעיה סד, י), ברוך דיין האמת בלי שם ומלכות, ואז קורע. וממשיך ואומר פסוקי צידוק הדין, כי כל משפטיו צדק ואמת, הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו (ב"ח בשם ליקוטים). ואח"כ אומר שמחנו כימות עניתנו וכו' יראה אל עבדיך פעולך וגו', ויה"ר מלפניך שתזכנו ברחמיך הרבים לראות בנין בית המקדש וירושלים וערי ישראל ויהודה במהרה בימינו אמן כן יהי רצון (כף החיים תקסא, ה). ויסיים בכוונה עצומה באמירת מזמור ע"ט שבתהלים, מזמור לאסף אלהים באו גויים בנחלתך וכו'. וגם בזמן הזה אין להקל בקריעה זו, ואע"פ שכל ירושלים בשליטת ישראל, כיון שהוא נמסר ביד הישמעאלים, ואין אנו יכולים ליכנס לשם אפילו שעה אחת, מפני שכולנו בחזקת טמאי מתים, נחשב גם היום בית המקדש בחורבנו, עד שיבוא משיח צדקינו ויחזיר עטרת תפארת ישראל ליושנה. ואלו שאין מקפידים על כך לא נכון הם עושים ואין להם על מה שיסמוכו.

קריעה מעומד ולא מיושב

שאלה: עשינו טיול משפחתי ונסענו לירושלים ולמקומות הקדושים, וראיתי את הכותל מהאוטובוס האם אפשר לקרוע מיושב?

תשובה: הקריעה על מקומות המחייבים בקריעה חייבת להיות כשהוא מעומד [גמרא מועד קטן דף כ: רמב"ם תעניות פ"ה הי"ז, מאור החיים סימן תקסא הלכה יז], ולכן יש להיזהר כשנוסעים ברכב או באוטובוס ורואים את מקום המקדש, שלא לקרוע בישיבה, אלא יש להמתין עד שיצא מהרכב ואז יעמוד ויקרע, שאם יקרע בישיבה אפילו בדיעבד לא יצא. וכן יש להיזהר שלא להישען על מושב הכיסא או על חברו בשעת הקריעה, ואם יש לו מוגבלות מסויימת שאינו יכול לעמוד (כגון נכה או זקן שקשה עליו העמידה מאוד) רשאי לקרוע מיושב.

החלפת בגד קודם או אחרי הקריעה

שאלה: הגעתי לכותל והייתי לבוש בחולצה יקרה, האם אני רשאי להחליף הבגד לבגד פשוט יותר ולקרוע? ומה הדין לאחר הקריעה אם אני רשאי לפשוט החולצה הקרועה?

תשובה: מי שהיה לבוש בגד נאה או חשוב וחס על אותו בגד מלקרעו רשאי להחליפו בבגד פשוט ואז יקרענו [מאור החיים סימן תקסא, כ], ויש מי שכתב לחוש לשיטה שצריך להחליף בגד זה לפני ראיית החורבן, ואינו מוכרח [שהרי אף בקריעה על קרוב שנפטר מותר להחליף החולצה כל עוד לא קרע, וכמבואר כל זה בספר מאור החיים סי' שמ ס"א ס"ק ד].

ולענין אם מותר להוריד החולצה מיד לאחר שקיים בה מצות הקריעה, להלכה רשאי לפשוט הבגד הקרוע מיד לאחר שקרע אפילו שעודנו עומד ליד הכותל [שהרי להלכה גם כשמת אחד מקרוביו רחמנא ליצלן אם בא להחליף הבגד שקרע מחליף ואינו קורע, וכמבואר בגמרא מועד קטן (כד.) ובשלחן ערוך (סי' שמ, יח). והוא הדין פשוט לענין קריעה על המקדש וכד'. וכן כתב בקונטרס אחר כותלנו (הלכה יז). ובספר אבלות בחורבן (פרק ג סע' ו). וכן העיד בספר ארחות רבנו (ח"ב עמ' קמח) שכן נהג הסטייפלר זצ"ל. ואף שיש שכתבו שאין להחליף הבגד אלא לצורך וכגון שנתחדש לו קור או חום (וכמבואר במאירי שם כד.), מכל מקום מסתימות דברי הש"ס והפוסקים משמע שמותר להחליף הבגד אף שלא לצורך כלל. ואף שנהגו האבלים להחמיר שלא להחליף בגדם בתוך שבעה אלא לצורך, מכל מקום כאן יש לתפוס את עיקר הדין כדי שלא יהיה חומרא דאתי לידי קולא שיש מאלה שאם יורו להם להחמיר להישאר בבגד קרוע כל היותם נמצאים במקום המקדש לא יקרעו כלל מחמת בושה או כל דבר אחר, ולכן לא כתבנו אלא את עיקר הדין, ועיין מאור החיים סימן תקסא, כה].

חתן וכלה הבאים לכותל בדין קריעה

שאלה: מנהג טוב שהחתן והכלה ביום החתונה מרבים בתפילות ובתחנונים במקומות הקדושים, והולכים לקבל ברכה מגדולי ישראל שזיווגם יעלה יפה, האם כשהחתן מגיע להתפלל בכותל חייב לקיים מצות הקריעה, ומה הדין אם מגיע לאחר החתונה בתוך שבעת ימי המשתה?

תשובה: חתן שהגיע לכותל ביום חתונתו וביום שמחת לבו לפני החופה מעיקר הדין חייב לקרוע את החולצה, אולם אם היה כבר לבוש בבגדי החתונה ואין לו בגד אחר ללבוש לכבוד החתונה פטור מלקרוע כי כבוד החתן וכבוד הבריות עדיפים. ואחר החופה עד כלות שבעת ימי המשתה פטור מלקרוע, וזה דוקא אם החתן בחור או הכלה בתולה, אבל אלמן שנשא אלמנה או גרוש שנשא גרושה פטור מקריעה עד שלשה ימים, ומכאן ואילך כבר חייב בקריעה, ודין הכלה שווה לדין החתן בזה, [מאור החיים סימן תקסא הלכה מג].

עינינו נשואות לשמים לראות מהרה בתפארת עוזך, להעביר גילולים מן הארץ, ולזכות לראות בפולחנא דשמיא בבנין בית הבחירה, ונגילה בה' ונשמחה בישועתו לנצח, אכי"ר.

ניתן להשיג את הספרים **'מורא מקדש'**- תיקון חצות, **ו'מאור החיים'**- קריעה על מקום המקדש, להפצה ולזיכוי הרבים בטל' מס' 0529487351

העלון מוקדש

להצלחה ברוחניות ובגשמיות
יוני ונטלי כחלון וילדיהם הי"ו

לרפואת
אסתר (אתי) פאר
בת זהבה אידה תחי'

ברכת מזל טוב להולדת הבן
אמנון וליזר אוחיון הי"ו

להקדשת העלון להצלחה לרפואה ולהבדיל לעילוי נשמת יקירכם חייגו, 052-9487351 MAREHCOHEN10@GMAIL.COM

שלום בית וחינוך הילדים

מאוצרותיו של הגאון **רבי יעקב שכנזי** שליט"א
מו"ץ בעיר הקודש ירושלים

הבאת ילדים לבית הכנסת (ב)

בשבוע שעבר עסקנו בענין הבאת ילדים לבית הכנסת, והחשיבות ליתן לילד ערכים טובים כיצד ואיך מתפללים בבית הכנסת, והשבוע נלמד עוד כמה פרטים:

ב. חינוך למורא בבית הכנסת- גם כאשר הילד עבר את גיל הקטנות והוא בר חינוך, ואפשר כבר להביאו לבית הכנסת, הרי צריך לשמור ולהשגיח היטב כיצד הוא מתפלל, מהי צורת ישיבתו בבית הכנסת, האם הוא מבין שהמקום קדוש, האם הילד נזהר מלדבר או לצחוק בביהכנ"ס. אם אכן כך יתנהג, אפשר לומר בפה מלא ובלב בוטח אשרי ההורים שמביאים ילדים כגון אלה לביהכנ"ס, אין קץ לשכרם בעולם הזה ובעולם הבא.

ג. להנעים לו את האווירה- על התורה נאמר "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" מצוות התורה נעימות וטובות. אם כן איפוא, חובה על ההורים שמביאים את ילדיהם לביהכנ"ס לנהוג עימהם באופן שתנעם להם ישיבתם בבית ה' שלא תהיה השהייה והתפילה בבית הכנסת למשא. לכן כשמביאים ילד קצת למעלה מגיל 3 לבית הכנסת, אין להביאו בתחילת התפילה אלא לבקש מהאמא לשולחו לקראת סיום התפילה כדי שהילד לא יקוץ באריכות הזמן דבר שיכול לגרום לו בעתיד למאוס חלילה בכל הקשור בתפילה. ומה טוב ומה נעים לצייד אותו בשקית של חטיפים וכד'. כשיגדל יותר, אפשר לפי שכלו וגילו להוסיף לו עוד קטע בתפילה ובד ובד להקדים את בואו, שברבות הימים יביאנו מתחילת התפילה עד גמר התפילה מבלי שירגיש כובד בדבר.
במסגרת החינוך לתפילה, יש לשים את הדגש תחילה על דברים חשובים יותר כגון: קריאת שמע, ותפילת שמנה עשרה כשיגיעו הציבור לחלקי תפילה אלו יש על האב להשגיח על בנו שיאמר קריאת שמע מילה במילה, או לפחות פרשה ראשונה לפי מידת יכולתו של הבן. כי אם חלילה מכריחים ילד להתפלל יותר ממה שמסוגל גורמים לכך שהוא ימאס בתפילה והתוצאה תהיה שכשימצא הילד את ההזדמנות להתחמק מהתפילה, יעשה זאת מבלי שירגיש רגשי אשמה.

ד. הילד קולט הכל- לילד נפש יקרה וטהורה, בעלת כושר אבחנה דקה, דרכו לקלוט כל תנועה שמסביבו ולחקות את האנשים שאותם הוא רואה בתדירות, ידיעה זו צריכה להיות נר לרגלינו, לצורך חינוך ילדינו. בעת התפילה עלינו לדאוג שלא להקל ראש חלילה בדיבור, או בישיבה מרושלת, או חלמנות, זאת על מנת לשמש דוגמא לילדנו, כי בראש ובראשונה יקח הילד דוגמא מהוריו. כמו כן אם רואים ההורים שבבית הכנסת שבו הם מתפללים, אין בו מוראת שמים מחמת שהמתפללים בו מדברים או מתלוצצים חלילה, יש לברוח עם הילד למקום אחר. כי גם אם האבא בעצמו התנהג כמו שההלכה מחייבת ולא ישתף פעולה עם המפריעים, מכל מקום יש סכנה שהילד יקלוט דווקא את הדוגמא הרעה. ואם אין מקום תפילה אחר, יש לשקול אולי להעדיף להתפלל בבית, ומכל מקום ישאלו על כך רב

הורני דרכך

תשובות בהלכה מאת מרן פוסק הדור
הראש"ל הגאון הגדול **רבי יצחק יוסף** שליט"א

בעלי ברית ברחיצה ובלבישת מכובסים בשבוע שחל בו ת"ב

בס"ד, כ"ו חשון תש"פ, 2-193/פ'

לכבוד הרב החשוב והנעלה, מזכה הרבים, ה"ה כה"ר ..... נר"ו
שלום רב,
לשאלתו אודות בעלי ברית בשבוע שחל בו תשעה באב, האם מותרים ללבוש בגדים מכובסים, ומה הדין בבגדים הפנימיים, ומה הדין ברחיצה.
עיין בספר ילקוט יוסף הלכות ארבע תעניות (סי' תקנא ס"כ) שמבואר, שבעלי הברית רשאים ללבוש בגדי שבת בשעת המילה אף בשבוע שחל בו תשעה באב, אבל לא בגדים מכובסים ומגוהצים בשבוע שחל בו ת"ב, ושם בהערה הבאנו מה שכתב בשו"ת זרע אמת (סימן עו) שבגדים חדשים אסורים לבעלי הברית שמכיון שאסורים מדינא, אסורים גם לכבוד המילה, שהרי אבל בתוך שלשים יום שדינו קל יותר משבוע שחל בו ת"ב בדברים שבפרהסיא, עם כל זה אסור לו ללבוש בגדים חדשים וכמו שכתב הרמ"א (יו"ד סי' שפט ס"ג), וכל שכן בשבוע שחל בו ת"ב. ומכל מקום מה שכתב הזרע אמת בפשיטות שבגדים לבנים אסורים לבעלי הברית, ושכן כתב בשו"ת בית יהודה (ח"ב סי' פה), המעיין שם יראה שלא כתב כן אלא לגבי תשעה באב עצמו, וכן כתב בספר מטה יהודה (סעיף א) שלא אסרו לבנים אלא ביום תשעה באב, ועיין בספר חזון עובדיה (ד' תעניות עמ' רלה).
ולגבי **הרחיצה** עיין בשו"ת נודע ביהודה (תנינא סי' ריג) שבעלי הברית מותרים ברחיצה לכבוד המילה בשבוע שחל בו תשעה באב, וכן משמע מדברי השלחן ערוך (תקנט, ט) שבתשעה באב שנדחה, מותרים בעלי הברית לאכול אחר המנחה, ולרחוץ לפי שיום טוב שלהם הוא, ואם מותרים בתשעה באב שנדחה שחמור יותר, כל שכן שיש להתיר ברחיצה בשבוע שחל בו ת"ב, ועיין בשו"ת רב פעלים (ח"ד סי' כ"ט) שכתב להתיר להם לטבול לכבוד המילה בצונן כיון שהיא מצוה, ומשמע שאסורים ברחיצה שהיא של תענוג ורק טבילה בצונן התיר, ולא הזכיר דברי הנודע ביהודה שהתיר.
ונראה בזה שהמיקל יש לו על מה לסמוך, ובפרט בזמננו שאנשים הורגלו להתרחץ בכל יום מפני הזיעה, ואם לא מתרחצים יש להם צער מזה שיש להקל לכל הפחות לבעלי הברית.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

ממון כהלכה

שאלות בדיני ממונות
מאת הגאון **רבי ברוך שרגא** שליט"א
ראש אבות בתי הדין ירושלים

אכל מעט פיצוחים בגדל הרבה שנים וכעת חזר בתשובה

שאלה: אני בעל תשובה ובהיותי חילוני הייתי נכנס לחנות של פיצוחים וטועם מעט אפילו שלא הייתי רוצה לקנות, ובכל פעם לא היה במה שלקחתי שוה פרוטה אבל במשך זמן רב זה הצטרף לסכום נכבד. האם אני חייב להשיב לבעל החנות מה שאכלתי או דכיון שבכל פעם אכלתי פחות משוה פרוטה אני פטור?

תשובה: כתב מרן בשו"ע [חו"מ סי' שנט ס"ג] כל הגוזל את חבירו אפילו שוה פרוטה כאלו גוטל נפשו, שנאמר [משלי כב, כג] "וקבע את קובעיהם נפש". וכתב עוד שם השו"ע [ס"א] אסור לגזול או לעשוק אפילו כל שהוא. ומשמע מדבריו שאסור לגנוב אפילו פחות משוה פרוטה.
ועיין עוד במחנה אפרים [הל' גזילה סי' א] שכתב דכיון שכל פחות משוה פרוטה ישראל מחלי, לפי זה אם לא נודע לבעלים שלקחו ממנו הוא לא ידע כדי שימחול. ואף על פי שאם היה יודע הוא היה מוחל, זה לא נחשב מחילה, כמו שמצינו בייאוש שלא מדעת דלא הוי ייאוש אף על פי שאם היה יודע היה מתייאש מיד, מכל מקום כיון שעכשיו הוא לא יודע זה נחשב כהגיע לידו באיסור.
אשר על כן במקרה הזה כיון שהמוכר לא ידע מה שלקח מהחנות שלו כדי שימחל לו, צריך להיכנס לחנות ולבקש ממנו מחילה. ואם דורש ממנו תשלום יעשה חשבון וישלם לו. [ברוך אומר חו"מ סי' קכג]

המסר שבפרשה

איזהו חכם הרואה את הנולד- הנהגת רבי עקיבא

"ואם הפר יפר אותם אישה ביום שמעו, כל מוצא שפתיה לנדריה ולאיסר נפשה לא יקום, אישה הפרם וה' יסלח לה" (במדבר ל, יג)

רש"י ביאר, במה הכתוב מדבר באשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה והפר לה את נדרה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והייתה שותה יין ומטמאה למתים, זו צריכה כפרה אפילו שהנדר הופר.

ובגמרא בנזיר (כג.) מובא, **רבי עקיבא כי הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי-** כשהיה מגיע לפסוק זה "אישה הפרם וה' יסלח לה" **היה בוכה,** ואמר ומה מי שנתכוון לעלות בידו (לאכול) בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה, המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה.

ואילו בגמרא מכות (כד.) היו רבן גמליאל רבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא עולים לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, הגיעו להר הבית וראו שועל אחד יוצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הם בוכים, **ורבי עקיבא מצחק,** אמרו לו מפני מה אתה מצחק, אמר להם מפני מה אתם בוכים, אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א, נא) 'והזר הקרב יומת', ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה, אמר להם לכך אני מצחק, שהרי תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתוב (מיכה ג) 'לכן בגללכם ציון שדה תחרש וכו'', ובזכריה כתוב (זכריה ח) 'עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים', עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתייירא... עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת.

ועוד בגמרא סנהדרין (קא.) כשחלה רבי אליעזר הגדול נכנסו תלמידיו לבקרו, אמר להם חמה עזה יש בעולם (על עצמו היה אומר שכעס עליו הבורא והכביד עליו חוליו, רש"י), התחילו הם בוכים **ורבי עקיבא מצחק,** אמרו לו מפני מה אתה מצחק, אמר להם מפני מה אתם בוכים, אמרו לו אפשר ספר תורה שרוי בצער ולא נבכה, אמר להם לכך אני מצחק שכל זמן שאני רואה את רבי אליעזר, שאין יינו מחמיץ, ואין פשתנו לוקה, ואין שמנו מבאיש וכו', ולא ידע מה זה ייסורים, אמרתי שמא חס ושלום קיבל רבי עולמו בחייו, עכשיו שאני רואה את רבינו בצער אני שמח.

ולכאורה יש להתבונן בהנהגתו של רבי עקיבא, מדוע שכל חבריו התחילו בוכים בטענה צודקת של צער בראותם את מקום המקדש מחולל ושועלים הולכים בו, וכן כשראו את רבם השרוי בצער, החל רבי עקיבא לצחוק, ואילו כשהגיע לפסוק "ואישה הפרם וה' יסלח לה", בכה.

אלא יש לבאר כי רבי עקיבא לא היה מסתכל רק על ההווה ועל הנמצא כעת לנגד עיניו, אלא היה מבחינת מה שאמרו חז"ל (פרקי אבות פ"ד, תמיד לב.) **'איזהו חכם- הרואה את הנולד'**, ולכן על אף שאין ספק שלרבי עקיבא היה צער גדול לראות את מקום המקדש ששמם ואת רבו בצער, מכל מקום היה שמח שהבין כי בזכות זה שרואה שועל יוצא ממקום המקדש זהו סימן שלעתיד יבנה בית המקדש, וכן כשראה עתה שרבו שרוי ביסורים הבין שלעתיד שיפטר רבו מן העולם מזומן הוא לחיי עולם הבא, ולכן שמח. מה שאין כן שהגיע לפסוק 'ואישה הפרם וה' יסלח לה' התחיל לבכות כמה הקב"ה מדקדק עם בניו כחוט השערה, שאם התכוון אדם לאכול בשר טרף, ועלה בידו בשר כשר ולא ידע, צריך כפרה על שחשב לאכול מאכל לא כשר.

גיליון: 054-8461339

מורא מקדש

מאת הרה"ג רבי **מאיר שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת 'חזון מרדכי' ומחה"ס 'כבוד בית-הכנסת'

הלכות בית הכנסת

בעקבות התפשטות חוזרת של נגיף הקורונה המשתולל ברחבי תבל, ולאור קריאתם של מרנן ורבנן גדולי ישראל, ובראשם מרן ראש הישיבה חכם שלום הכהן שליט"א ומרן הראשון לציון רבינו יצחק יוסף שליט"א, להתחזק בכל כוחינו בענין כבוד בית הכנסת. הננו מגישים לפניכם מדור מיוחד בו יובאו אם ירצה ה' הלכות והנהגות בענין מורא מקדש.

כבוד בית הכנסת- פלאפונים מכובים

א פסק מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן קנא ס"א) בתי כנסיות ובתי מדרשות נוהגים בהם כבוד ואין נוהגים בהם קלות ראש ושיחה בטילה וכו' ע"כ. ובודאי שאין זה כבודם של בתי כנסיות ובתי המדרשות, שמשתמשים בהם בפלאפונים ניידים, שהרי אדם שמגיע לפגישה אצל המלך, או אצל כל אדם חשוב, עוד קודם כניסתו אליו מכבה את הפלאפון, כל שכן בביתו של מלך מלכי המלכים, שחייב לכבותו בהיכנסו לבית הכנסת או לבית המדרש.

ב. אדם שנכנס עם הטלפון הנייד לתפילה, ואינו מושתק לגמרי, מלבד מה שעובר על הדין הנ"ל של זלזול בבית הכנסת, עובר עוד על מה שפסק השו"ע בסימן צז, שאסור לאדם שיהיה לו דבר שמפריעו מלכוון בתפילתו, ומובן מאליו שאדם שמחזיק בכיסו טלפון דלוק בתפילה, דבר זה מפריעו. וגם אם בפועל אינו מופרע מהם, בכל זאת דעתו עליהם שמא בכל רגע מישהו יצלצל אליו.

ג ואשרי אדם המשתדל בזה לעשות כל שביכולתו בכדי למנוע בזיון בית ה', על ידי שיקבל על עצמו, וקל וחומר אם משדל אחרים לכבות לגמרי את הטלפון בבתי הכנסיות והמדרשות, וגורם בזה כבוד שמים - לשם שמים.

בחצרות רבותינו

מהנעשה והנשמע סביב גדולי ישראל שליט"א

הגאון רבי יעקב יוסף זצוק"ל בלימוד תורה בכותל

מרן הראשון לציון שליט"א בתפילה בכותל המערבי